

Der Brocken im Wintergewande zeigt Bilder, welche in ihrer Eigenart und majestätischen Pracht den Vergleich mit den Wundern der alpinen Gletscherwelt und der Polargegenden nicht zu scheuen brauchen, und seitdem die Kunde davon — nicht zum wenigsten durch die regelmässigen meteorologischen Zeitungsberichte — in weitere Kreise gedungen ist, hat er sich eine grosse Zahl neuer Freunde erworben, welche sich gewöhnt haben, ihm gerade mitten im harten Winter ihre regelmässigen Besuche abzustatten, insbesondere in den Weihnachts-, an dem Sylvester- und dem Neujahrstage, welche alljährlich eine beträchtliche Anzahl fröhlicher Bergsteiger auf seinem Gipfel zusammenführen.

Phänologische Beobachtungen in Thüringen.

1899. (19. Jahr.)

Von

Dr. H. Toepfer,
Realschuldirektor in Sondershausen.

Wie in früheren Jahren wurde beobachtet in

Sondershausen (51° 22' N. B., 10° 52' O. v. Gr. 200 m H.) von den Herren Realschullehrern Lutze und Döring und Dir. Toepfer.

Grofs-Furra (6 km nordwestl. v. Sondershausen, Höhe etwa 250 m) von Herrn Kantor Sterzing.

Halle (51° 26' N. B., 11° 57' O. v. Gr., 91 m H.) von Herrn Rechnungsrat Oertel.

Leutenberg (50° 54' N. B., 11° 28' O. v. Gr., 302 m H.) von Herrn Lehrer Wiefel.

Blankenburg i. Th. (50° 41' N. B., 11° 16' O. v. Gr., 222 m H.) von Herrn Dr. Kersten.

Halberstadt (51° 54' N. B., 11° 0' O. v. Gr., 115 m H.) von Herrn Lehrer Schröder.

Die in der zweiten Spalte stehenden römischen Ziffern bedeuten: I. Erste Blüte offen, II. Allgemeine Blüte, III. Erste Früchte reif, IV. Erste Blattoberfläche sichtbar, V. Allgemeine Laubverfärbung (für Halle: Beginn des Laubfalls).

		Sonders- hausen	Gr.-Furra	Halle	Leuten- berg	Blanken- burg	Halber- stadt
<i>Aesculus hippo- castanum</i> L.	I.	15. 5.	16. 5.	11. 5.	25. 5.	15. 5.	13. 5.
	II.	25. 5.	24. 5.	16. 5.	28. 5.	25. 5.	20. 5.
	III.	—	23. 9.	22. 9.	26. 9.	20. 9.	25. 9.
	IV.	25. 4.	24. 4.	18. 4.	8. 5.	15. 4.	4. 5.
	V.	—	10. 10.	—	10. 10.	20. 10.	1. 10.
<i>Berberis vulgaris</i> L.	I.	16. 5.	—	13. 5.	23. 5.	—	15. 5.
	II.	25. 5.	—	17. 5.	26. 5.	—	20. 5.
	III.	—	—	22. 8.	28. 7.	—	11. 8.
	IV.	17. 4.	—	11. 4.	20. 4.	—	12. 5.
	V.	—	—	24. 9.	9. 10.	27. 10.	5. 10.
<i>Betula alba</i> L.	I.	27. 4.	28. 4.	17. 4.	27. 4.	28. 4.	12. 4.
	II.	6. 5.	5. 5.	20. 4.	5. 5.	3. 5.	20. 4.
	III.	—	26. 9.	—	14. 10.	—	5. 10.
	IV.	27. 4.	24. 4.	15. 4.	5. 5.	—	10. 5.
	V.	12. 10.	3. 10.	10. 9.	10. 10.	12. 10.	1. 10.
<i>Cornus mas</i> L.	I.	14. 2.	13. 3.	15. 2.	9. 3.	19. 2.	10. 2.
	II.	24. 2.	25. 3.	4. 3.	16. 3.	11. 3.	20. 2.
	III.	—	—	19. 7.	26. 8.	—	25. 9.
	IV.	2. 5.	4. 5.	18. 4.	15. 5.	24. 4.	15. 4.
	V.	—	—	24. 9.	22. 10.	24. 10.	25. 10.
<i>Cornus sanguinea</i> L.	I.	13. 6.	8. 6.	23. 5.	16. 6.	5. 6.	—
	II.	—	14. 6.	29. 5.	20. 6.	20. 6.	—
	III.	—	—	—	16. 9.	10. 9.	—
	IV.	—	6. 5.	25. 4.	18. 4.	20. 4.	—
	V.	—	—	21. 9.	6. 10.	10. 10.	—
<i>Corylus avellana</i> L.	I.	—	18. 2.	2. 2.	6. 2. ♂	22. 1.	5. 2.
	II.	—	28. 2.	10. 2.	15. 2. ♀	10. 2.	20. 2.
	III.	—	12. 9.	5. 9.	24. 9. +	26. 8.	25. 8.
	IV.	1. 5.	20. 4.	13. 4.	5. 5.	5. 4.	28. 4.
	V.	12. 10.	25. 9.	20. 9.	6. 10.	17. 10.	25. 9.
<i>Crataegus oxyacan- tha</i> L.	I.	17. 5.	18. 5.	19. 5.	19. 5.	23. 5.	10. 5.
	II.	24. 5.	24. 5.	23. 5.	21. 5.	26. 5.	20. 5.
	III.	—	10. 9.	—	8. 9.	15. 9.	1. 10.
	IV.	20. 4.	5. 4.	4. 4.	2. 5.	17. 3.	25. 4.
	V.	—	—	20. 9.	7. 10.	15. 10.	15. 10.
<i>Cydonia vulgaris</i> Persoon	I.	21. 5.	—	15. 5.	—	15. 5.	18. 5.
	II.	25. 5.	—	18. 5.	—	19. 5.	25. 5.
	III.	—	—	25. 9.	—	20. 10.	28. 8.
	IV.	—	—	25. 4.	—	17. 4.	10. 5.
	V.	—	—	16. 4.	—	25. 10.	25. 9.
<i>Cytisus laburnum</i> L.	I.	24. 5.	—	16. 5.	26. 5.	—	16. 5.
	II.	30. 5.	—	18. 5.	3. 6.	—	22. 5.
	III.	—	—	—	9. 9.	—	25. 8.
	IV.	—	—	21. 4.	16. 5.	18. 4.	12. 5.
	V.	—	—	24. 9.	21. 10.	16. 10.	2. 10.
<i>Fagus silvatica</i> L.	I.	11. 3.	—	14. 5.	2. 6.	—	—
	II.	—	—	18. 5.	5. 6.	—	—
	III.	—	—	—	26. 9.	25. 9.	25. 9.
	IV. ¹	9. 5.	23. 4.	20. 4.	18. 5.	9. 5.	18. 5.
	V.	18. 10.	2. 10.	19. 9.	14. 10.	17. 10.	15. 10.

¹ Buchenwald grün
13. 5.

		Sonders- hausen	Gr.-Furra	Halle	Leuten- berg	Blanken- burg	Halber- stadt
<i>Ligustrum vulgare</i> L.	I.	29. 5.	21. 6.	12. 6.	25. 6.	7. 6.	—
	II.	—	30. 6.	19. 6.	4. 7.	25. 6.	—
	III.	—	—	—	18. 10.	28. 9.	—
	IV.	—	14. 4.	25. 4.	14. 5.	27. 3.	—
	V.	—	—	20. 9.	10. 10.	26. 10.	—
<i>Lonicera tartarica</i> L.	I.	14. 5.	—	15. 5.	17. 5.	16. 5.	12. 5.
	II.	20. 5.	—	21. 5.	20. 5.	24. 5.	20. 5.
	III.	—	—	—	18. 8.	10. 7.	—
	IV.	27. 3.	—	15. 3.	19. 4.	15. 2.	10. 2.
	V.	—	—	19. 9.	4. 10.	10. 10.	—
<i>Prunus avium</i> L.	I.	19. 4.	26. 4.	22. 4.	28. 4.	11. 4.	24. 4.
	II.	30. 4.	4. 5.	27. 4.	8. 5.	30. 4.	3. 5.
	III.	—	21. 6.	21. 6.	15. 7.	28. 6.	28. 7.
	IV.	—	22. 4.	24. 4.	8. 5.	6. 4.	15. 4.
	V.	—	12. 10.	12. 9.	10. 10.	15. 10.	15. 10.
<i>Prunus cerasus</i> L.	I.	7. 5.	2. 5.	22. 4.	1. 5.	—	30. 4.
	II.	—	8. 5.	25. 4.	12. 5.	—	12. 5.
	III.	—	30. 7.	29. 7.	20. 7.	—	25. 7.
	IV.	—	26. 4.	24. 4.	16. 5.	—	15. 5.
	V.	—	9. 10.	25. 9.	10. 10.	—	20. 10.
<i>Prunus domestica</i> L.	I.	20. 4.	28. 4.	21. 4.	8. 5.	25. 4.	25. 4.
	II.	3. 5.	10. 5.	25. 4.	10. 5.	5. 5.	10. 5.
	III.	—	19. 9.	14. 9.	20. 9.	15. 9.	10. 9.
	IV.	—	24. 4.	21. 4.	13. 5.	16. 5.	15. 5.
	V.	—	12. 10.	20. 9.	20. 9.	25. 10.	15. 10.
<i>Prunus padus</i> L.	I.	27. 4.	—	24. 4.	15. 5.	—	10. 5.
	II.	5. 5.	—	2. 5.	19. 5.	—	22. 5.
	III.	—	—	—	15. 6.	25. 7.	—
	IV.	8. 4.	—	12. 4.	26. 4.	20. 4.	5. 5.
	V.	—	—	20. 9.	7. 10.	16. 10.	25. 9.
<i>Prunus spinosa</i> L.	I.	18. 4.	23. 4.	17. 4.	8. 4.	7. 4.	5. 4.
	II.	25. 4.	6. 5.	21. 4.	19. 4.	20. 4.	25. 4.
	III.	—	—	—	5. 9.	12. 9.	15. 10.
	IV.	—	6. 5.	25. 4.	14. 5.	25. 3.	15. 5.
	V.	—	—	25. 9.	14. 10.	17. 10.	25. 10.
<i>Pirus communis</i> L.	I.	21. 4.	6. 5.	17. 4.	10. 5.	17. 4.	25. 4.
	II.	2. 5.	11. 5.	25. 4.	14. 5.	15. 5.	15. 5.
	III.	—	—	5. 8.	13. 9.	1. 8.	4. 8.
	IV.	19. 4.	20. 4.	19. 4.	8. 5.	5. 4.	10. 5.
	V.	—	—	24. 9.	8. 10.	18. 10.	15. 10.
<i>Pirus malus</i> L.	I.	27. 4.	8. 5.	21. 4.	11. 5.	22. 4.	30. 4.
	II.	16. 5.	14. 5.	25. 4.	14. 5.	15. 5.	18. 5.
	III.	—	—	2. 9.	3. 10.	5. 8.	12. 8.
	IV.	7. 5.	23. 4.	21. 4.	6. 5.	5. 4.	25. 4.
	V.	—	—	24. 9.	22. 10.	20. 10.	10. 10.
<i>Quercus pedunculata</i> Ehrh.	I.	—	12. 5.	15. 5.	18. 5.	15. 5.	28. 5.
	II.	—	20. 5.	19. 5.	21. 5.	18. 5.	10. 6.
	III.	—	1. 10.	19. 9.	27. 9.	5. 10.	1. 10.
	IV.	16. 5.	6. 5.	2. 5.	14. 5.	3. 4.	16. 5.
	V.	—	—	1. 10.	20. 10.	22. 10.	1. 11.

		Sonders- hausen	Gr.-Furra	Hallo	Leuten- berg	Blanken- burg	Halber- stadt
<i>Ribes grossularia</i> L.	I.	9. 4.	16. 4.	12. 4.	20. 4.	31. 3.	5. 4.
	II.	20. 4.	25. 4.	18. 4.	27. 4.	18. 4.	20. 4.
	III.	15. 7.	18. 7.	16. 7.	20. 7.	18. 7.	25. 7.
	IV.	6. 3.	10. 3.	17. 3.	4. 4.	12. 2.	1. 4.
	V.	—	—	21. 9.	30. 9.	27. 10.	1. 9.
<i>Ribes rubrum</i> L.	I.	21. 4.	21. 4.	9. 4.	17. 4.	15. 4.	10. 4.
	II.	29. 4.	30. 4.	16. 4.	20. 4.	22. 4.	20. 4.
	III.	15. 7.	20. 7.	9. 7.	10. 7.	3. 7.	15. 7.
	IV.	—	15. 4.	20. 3.	14. 4.	15. 3.	20. 4.
	V.	18. 10.	—	21. 9.	30. 9.	20. 10.	15. 10.
<i>Ribes aureum</i> L.	I.	16. 4.	—	20. 4.	—	26. 4.	24. 4.
	II.	28. 4.	—	25. 4.	—	8. 5.	8. 5.
	III.	—	—	—	—	15. 7.	24. 6.
	IV.	10. 4.	—	4. 4.	—	5. 3.	15. 4.
	V.	—	—	24. 9.	—	18. 10.	15. 10.
<i>Robinia pseudacacia</i> L.	I.	3. 6.	—	3. 6.	14. 6.	12. 6.	5. 6.
	II.	23. 6.	—	8. 6.	19. 6.	23. 6.	12. 6.
	III.	—	—	—	25. 10.	—	25. 8.
	IV.	23. 5.	—	12. 5.	27. 5.	—	14. 4.
	V.	—	—	20. 9.	23. 10.	15. 10.	1. 10.
<i>Sambucus nigra</i> L.	I.	5. 6.	6. 6.	25. 5.	22. 6.	28. 5.	12. 5.
	II.	20. 6.	15. 6.	5. 6.	2. 7.	18. 6.	20. 5.
	III.	5. 9.	28. 9.	24. 9.	5. 9.	2. 9.	—
	IV.	—	2. 4.	17. 3.	28. 4.	12. 2.	25. 4.
	V.	—	—	14. 9.	12. 10.	20. 10.	1. 11.
<i>Sorbus aucuparia</i> L.	I.	14. 5.	16. 5.	15. 5.	24. 5.	—	22. 5.
	II.	24. 5.	22. 5.	23. 5.	29. 5.	—	28. 5.
	III.	—	—	11. 9.	4. 9.	5. 9.	21. 8.
	IV.	25. 4.	16. 4.	20. 4.	1. 5.	17. 4.	12. 5.
	V.	—	—	14. 9.	8. 10.	14. 10.	25. 9.
<i>Syringa vulgaris</i> L.	I.	16. 5.	10. 5.	13. 5.	20. 5.	17. 5.	2. 6.
	II.	25. 5.	18. 5.	18. 5.	25. 5.	27. 5.	10. 6.
	III.	—	—	—	30. 9.	—	25. 9.
	IV.	16. 4.	14. 4.	4. 4.	4. 5.	28. 3.	5. 2.
	V.	—	—	25. 9.	17. 10.	19. 10.	1. 11.
<i>Tilia grandifolia</i> Ehrh.	I.	28. 6.	20. 6.	21. 6.	21. 6.	27. 6.	25. 7.
	II.	6. 7.	1. 7.	2. 7.	4. 7.	5. 7.	—
	III.	—	—	—	10. 8.	22. 9.	10. 9.
	IV.	28. 4.	22. 4.	21. 4.	12. 5.	20. 5.	24. 4.
	V.	—	—	26. 9.	10. 10.	18. 10.	1. 10.
<i>Tilia parvifolia</i> Ehrh.	I.	—	30. 6.	5. 7.	24. 6.	9. 7.	6. 8.
	II.	23. 7.	7. 7.	10. 7.	8. 7.	17. 7.	10. 8.
	III.	—	—	—	10. 8.	1. 10.	12. 10.
	IV.	3. 5.	4. 5.	3. 5.	17. 5.	16. 5.	16. 5.
	V.	—	—	4. 10.	10. 10.	21. 10.	1. 11.
<i>Vitis vinifera</i> L.	I.	—	28. 6.	27. 6.	20. 6.	26. 6.	5. 7.
	II.	—	6. 7.	5. 7.	27. 6.	6. 7.	13. 7.
	III.	—	—	—	20. 10.	20. 9.	1. 10.
	IV.	—	13. 5.	22. 9.	25. 5.	12. 5.	10. 5.
	V.	—	—	8. 10.	9. 10.	20. 10.	25. 9.

		Sonders- hausen	Gr.-Furra	Halle	Leuten- berg	Blanken- burg	Halber- stadt
<i>Atropa belladonna</i> L.	I.	—	15. 6.	—	16. 6.	—	—
	II.	7. 6.	22. 6.	—	20. 6.	—	—
	III.	—	—	—	20. 8.	—	—
<i>Anemone nemorosa</i> L.	I.	—	2. 4.	3. 4.	21. 4.	9. 3.	5. 4.
	II.	20. 4.	12. 4.	13. 4.	26. 4.	4. 4.	10. 4.
	III.	—	—	—	18. 7.	—	—
<i>Chrysanthemum</i> <i>leucanthemum</i> L.	I.	6. 6.	26. 5.	30. 5.	12. 5.	26. 5.	24. 5.
	II.	17. 6.	4. 6.	5. 6.	16. 5.	8. 6.	30. 5.
	III.	—	—	9. 8.	20. 7.	—	—
<i>Convallaria majalis</i> L.	I.	20. 5.	8. 5.	10. 5.	16. 5.	11. 5.	20. 4.
	II.	26. 5.	17. 5.	16. 5.	20. 5.	17. 5.	15. 4.
	III.	—	—	—	—	—	10. 6.
<i>Hepatica triloba</i> Chaix.	I.	12. 3.	29. 3.	10. 2.	5. 3.	10. 2.	10. 3.
	II.	18. 3.	15. 4.	21. 2.	10. 3.	4. 3.	24. 3.
	III.	—	—	—	10. 6.	—	7. 6.
<i>Lilium candidum</i> L.	I.	14. 7.	4. 7.	4. 7.	18. 7.	10. 7.	2. 6.
	II.	20. 7.	10. 7.	10. 7.	23. 7.	19. 7.	10. 6.
	III.	—	—	—	—	—	—
<i>Narcissus poeticus</i> L.	I.	15. 5.	7. 5.	12. 5.	14. 5.	—	5. 4.
	II.	20. 5.	12. 5.	15. 5.	18. 5.	—	15. 4.
	III.	—	—	—	—	—	—
<i>Primula officinalis</i> Jacqu.	I.	8. 4.	12. 4.	18. 3.	6. 4.	13. 3.	—
	II.	1. 5.	23. 4.	2. 4.	13. 4.	10. 4.	—
	III.	—	—	27. 6.	7. 7.	—	—
<i>Secale cereale</i> L.	I.	5. 6.	6. 6.	31. 5.	27. 5.	27. 5.	1. 6.
	II.	—	10. 6.	3. 6.	6. 6.	4. 6.	8. 6.
	III.	26. 7.	23. 7.	19. 7.	23. 7.	24. 7.	20. 7.
<i>Salvia officinalis</i> L.	I.	9. 6.	8. 6.	—	16. 6.	—	—
	II.	—	15. 6.	—	19. 6.	—	—
	III.	—	—	—	25. 7.	—	—
<i>Salvia pratensis</i> L.	I.	27. 5.	22. 5.	23. 5.	4. 6.	22. 5.	4. 6.
	II.	20. 6.	4. 6.	28. 5.	9. 6.	28. 5.	12. 6.
	III.	—	—	12. 7.	12. 7.	—	—